

Отже, сучасний процес навчання потребує врахування особливостей покоління Альфа та креативних рис студентів культурно-мистецької галузі, що зумовлює необхідність адаптації методів та постійного вдосконалення педагогічних компетенцій викладачів. Інтерактивні платформи, зокрема EducaPlay, дають змогу створювати різнопланові завдання, поєднувати гейміфікацію та відеоконтент, стимулювати мотивацію студентів, сприяти розвитку мовних та мовленнєвих компетенцій і критичного мислення, а також підвищувати ефективність освітнього процесу шляхом персоналізації та активного залучення здобувачів освіти.

Список використаних джерел:

1. Садовніков О., Скаковська Д. Особливості покоління альфа в Україні. *Filosofia e scienze politiche*. Sezione. 21 (26 aprile, 2024). Bologna, Repubblica Italiana. P. 304–312. <https://doi.org/10.36074/logos-26.04.2024.064>
2. Тесцова О. Впровадження елементів мистецтва в процес викладання іноземної мови студентам творчих спеціальностей. *Наука і техніка сьогодні*. 2024. №5 (33). С. 934–946. [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-5\(33\)-934-946](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-5(33)-934-946)
3. Шум О., Левіщенко М. Розробка інтерактивних завдань для перевірки знань здобувачів освіти. *Мовна освіта фахівця: сучасні виклики та тенденції* : матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф., м. Харків, 20 лют. 2025 р. Харків : Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2025. С. 291–295.
4. Шум О. Іншомовна підготовка: способи самостійної роботи над вимовою. *Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасних університетів* : зб. матеріалів XI Міжнар. наук. конф., м. Київ, 24 квіт. 2025 р. Київ : КНЕУ, 2025. С. 230–233.

Якимчук

Олена Миколаївна

кандидатка мистецтвознавства, доцентка

ORCID: 0000-0002-2276-6061

СЕМІОТИЧНИЙ ПІДХІД У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МУЗИКАНТА

Сучасні соціокультурні умови визначають обмеженість репродуктивного навчання й зумовлюють вибір іншого підходу в сфері мистецької освіти. У цьому контексті семіотичний підхід постає альтернативою в професійній підготовці музиканта. Він дозволяє подивитись на музичну культуру й музичний текст як систему знаків. Застосування семіотичного аналізу

в освітньому процесі зумовлене необхідністю формування у здобувачів цілісного розуміння музичного тексту.

Формування компетентності щодо декодування музичного тексту у виконавській, слухачькій, музикознавчій практиці стає дієвим механізмом розвитку потенціалу музиканта, забезпечуючи високий рівень художнього мислення. Тому важливою настановою в освітньому процесі є осмислення музичного тексту як багаторівневої знакової системи, в якій кожен елемент (від окремої інтонації до архітектоніки цілого) має семантичне значення.

Семіотику в низці словників визначають як науку, яка «вивчає загальні закони будови, функціонування знаків та інформаційних знакових систем, за допомогою яких зберігається інформація, відбувається спілкування в суспільстві (природна мова, система мистецьких, наукових, зокрема формалізованих засобів)» [2, 378]. Найдосконалішою з них є природна мова людей, що зумовлює тісний взаємозв'язок мовознавства й семіотики.

Швейцарський лінгвіст Ф. де Соссюр (1857–1913) досліджував мовні знаки, вважаючи, що лінгвістика є частиною загальної теорії знаків. Він сформулював діадичну модель знаку, визначаючи означуване (поняття) й означник (акустичний образ). Така модель характеризує мову як замкнену систему.

Американський філософ, логік Ч. Пірс (1839–1914) запропонував тріадичну модель знаку, що складається з репрезентамента (предмета), об'єкта (на що він вказує), інтерпретанта (сприйняття). На відміну від Ф. де Соссюра Ч. Пірс вважає знакову систему динамічною. Інтерпретанта в процесі трактування знаку стає новим знаком, що робить процес пізнання безкінечним.

Класик семіотичної теорії, американський філософ, логік Ч. Морріс (1903–1979) виділив у цьому динамічному процесі три компоненти — синтактику, семантику, прагматику, які вказують на різні типи взаємин між складниками знакової системи. Так, семантика вивчає смислове значення мови, синтактика — ставлення знаків один до одного, прагматика — взаємодію між знаковою системою і її користувачем.

Експлікуючи трикомпонентну модель семіотики на музичний текст, отримуємо семантичний рівень музичного тексту, що дозволяє визначити, які смисли транлюють знакові засоби, виявити знаки-індекси, знаки-символи (риторичні фігури, характерні інтонаційні лексеми). Синтаксичний рівень музичного тексту дозволяє проаналізувати особливості музичної структури, особливості використання гармонії, типи каденцій, драматургію, зрозуміти логіку побудови музичної мови. Прагматичний рівень музичного тексту дозволяє проаналізувати ставлення знаку до інтерпретан-

ти, тобто загальний контекст твору, його сприйняття, ідеї, які закладають композитор, виконавець, слухач.

Особливої актуальності такий підхід набуває при виконанні / слуханні / аналізі сучасної музики. У складних новітніх музичних текстах часто відсутні традиційні музичні засоби (мелодія, гармонія). Це надає можливість виконавцю / слухачу / музикознавцю інтерпретувати текст як знакову систему та / або смисл.

Усі три зазначені рівні дозволяють замінити фрагментарне вивчення музичного тексту на користь системного підходу, що інтегрує теоретичні знання з виконавськими завданнями.

Отже, застосування семіотичного підходу до фахової підготовки музиканта дозволяє виховувати спеціаліста, здатного до інтерпретації музично-інтонаційних, культурних, ментальних кодів, закладених у знаковій системі музичного тексту.

Список використаних джерел:

1. Семіотика. *Культурологія: словник-довідник* / П. Е. Герчанівська. Київ: Професіонал, 2008. С. 165.
2. Семіотика. *Літературознавча енциклопедія: у двох томах. Т. 2* / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: Академія, 2007. 624 с.
3. Семіотика. *Словник лінгвістичних термінів* / за ред. Ганич Д. І., Олійник І. С. Київ: Вища школа, 1985. С. 268.
4. Семіотика. *Філософський енциклопедичний словник* / голова ред. кол. В. І. Шинкарук. Київ: Абрис, 2002. С. 575